

ACTA BIOLOGICA TURCICA

© 1950-1978 Biologi, Türk Biologi Dergisi, Türk Biyoloji Dergisi, Acta Biologica
E-ISSN: 2458-7893, <http://www.actabiologicturcica.info>

Prof. Dr. Rabia Nimet ÖKTEM'in (1934-2017) Ardından**Bayram GÖÇMEN**

Ege Üniversitesi, Fen Fakültesi, Biyoloji Bölümü, Zooloji Anabilim Dalı, Bornova, İzmir, Türkiye.

*Corresponding author: cypriensis@yahoo.com

Bir bilim insanını ölümsüzleştiren yaptığı işler, yetiştirdiği öğrencileri ve adına ithaf edilen taksonlardır. Aslen Girit'li bir ailenin çocuğu olarak 30 Haziran 1934 yılında İzmir'de doğan Prof. Dr. R. Nimet ÖKTEM, Lise tahsilini 1954 yılında İzmir Kız Lisesinde tamamladıktan sonra,

- 1954-1955 ders yılında İstanbul Üniversitesi Fen Fakültesi Botanik-Zooloji Lisans öğrenimine başlamış ve 1958 yılında bu daldan mezun olmuştur.
- 30 Haziran 1958'de Ege Üniversitesi Ziraat Fakültesinin Sitogenetik kürsüsünde çalışmış, aynı yılın Ekim ayında ise Zooloji Bölümüne geçmiştir.
- 1959 yılında Türkiye'nin ilk kuşak Biyologlarından ve ülkemizin ilk Herpetoloğu merhum Prof. Dr. Muhtar BAŞOĞLU danışmanlığında "*Ophisops elegans ménétrés*'in Türkiye'de Subspesific Bölümü ve İzmir Bölgesinde Biyolojisi Üzerinde Araştırmalar" adlı Doktora çalışmalarına başlamış ve 12 Eylül 1963 tarihinde yapılan sınavı kazanarak Fen Doktoru unvanını almıştır.
- 20.5.1964 tarihinde hocası merhum Prof. Dr. Muhtar BAŞOĞLU'nun yönlendirmesi ve ülkemizde Biyolojinin farklı alanlarda da gelişim göstermesi adına,

Ege Üniversitesi Fen Fakültesinde 4489 sayılı kanuna göre Fransa'nın Clermont-Ferrand Üniversitesine bilgi ve görgüsünü arttırmak için gönderilmiş ve burada 20.5.1966 tarihine kadar çalışmıştır.

- Clermont-Ferrand Zooloji Laboratuvarında etüt etmeğe başladığı ve Ege Üniversitesi Zooloji Laboratuvarı ile Tıp Fakültesi Elektron Mikroskopu Merkezinde tamamladığı "*Nyctotherus cordiformis (Stein) ve Nyctotherus hylae (Surowiak) nin sitolojik yapısı, ultrastrüktürü ve sistematik münasebetleri*" adlı çalışmasını 1968 Mart ayında Fakülte Dekanlığına vererek 26 Kasım 1968 tarihinde Doçentlik sınavını başarmıştır.
- Türkiye'nin ilk Protozooloğu olan Dr. Nimet ÖKTEM yaptığı protozoolojik çalışmalarıyla 11 Ekim 1974 tarihinde Profesör unvanını almıştır.
- Bu tarihten itibaren E. Ü. Fen Fakültesi, Biyoloji Bölümü Zooloji Anabilim Dalı'nda çeşitli tarihlerde Anabilim Dalı Başkanlığı görevi,
- Ayrıca yıllarca (emekli olana dek) Tabiat Tarihi Müzesi Müdürlüğü yürütmüştür.

Prof. Dr. Nimet ÖKTEM'in Yurt içinde 34, yurt dışında 13 olmak üzere, çoğu uluslararası indekslerce taranan dergilerde toplam 47 yayımlanmış makalesi ve

Şekil 1. Tam bir Cumhuriyet hanımefendisi olan Prof. Dr. Nimet ÖKTEM, Fransa'da Fransız meslektaşları etüt ettiği dönemde öğle yemeğinde.

ayrıca dört kitapta **müşterek yazarlığı** bulunmaktadır.

Prof. Dr. Nimet ÖKTEM, şu an **ikisi akademisyen olarak hizmet veren çok sayıda lisansüstü öğrenci** yetiştirmiştir. Yetiştirdiği akademisyenler arasında **Prof. Dr. Bayram GÖÇMEN** (Ege Üniversitesi, İzmir) ve **Prof. Dr. Naciye Gülkız ŞENLER** (Namık Kemal Üniversitesi, Tekirdağ) bulunmaktadır. **Group des Protistologues de langue Francaise** (Fransa), **Society of Protozoologist** (Amerika) Cemiyetlerine ve **Türk Biyoloji Derneğine** üyelikleri de olan Prof. Dr. R. N. ÖKTEM 1997 yılında emekli olmuş ve maalesef yakalandığı amansız hastalığa 14.08.2017 tarihinde yenik düşmüştür. Mekânı cennet, ruhu şad olsun.

Türkiye'de Protozoolojinin bilimsel olarak kurumsallaşmasına öncülük eden sevgili ve değerli hocamız Prof. Dr. Nimet ÖKTEM bilim dünyasına tanıttığı ilk türü hocası Prof. Dr. Muhtar BAŞOĞLU'na ithaf ederek ***Prosicuoophora basoglui* Puytorac & Öktem, 1967** bir vefa göstermiştir. Aynı gelenek halen akademisyen olarak hizmet veren öğrencileri Prof. Dr. Naciye Gülkız ŞENLER ve Prof. Dr. Bayram GÖÇMEN tarafından da sürdürülmüş hocalarına ithafen biri kuyruksuz kurbağaların bağırsağında yaşayan ***Nyctotherus oektemae* Şenler & Yıldız, 2000** ve diğeri

geviş getiren memelilerin içkembesinde yaşayan ***Entodinium oektemae* Göçmen, Tosunoğlu & Falakalı, 2001** olmak üzere iki türe soyadı verilmiştir.

Yayınlanmış Kitaplar

1. Öktem N., Başoğlu M. 1972. Zoofizyoloji Praktikum. *Ege Üniversitesi Fen Fakültesi Kitaplar Serisi, No: 40, Bornova-İzmir.*
2. Öktem N., Baran İ. 1977. Arthropoda Laboratuvar Kılavuzu. *Ege Üniversitesi Fen Fakültesi Kitaplar Serisi, No: 75, İlker Matbaası, Bornova-İzmir.*
3. Öktem N., Çevik E. 1988. Fizyoloji Praktikum. *Ege Üniversitesi Fen Fakültesi Kitaplar Serisi, No: 121, Bornova-İzmir.*
4. Öktem N., Göçmen B. 1998. Genel Parazitoloji Uygulama Kitabı. *Ege Üniversitesi, Fen Fakültesi Kitaplar Serisi, No. 161, Bornova-İzmir, 186 s.*

Yurt Dışında Yayınlanan Bilimsel Makaleler

1. Öktem N. 1965. Observations sur l'ultrastructure de *Nyctotherus cordiformis* Stein parasite de Batraciens. *Comptes rendus des séances de la Soc. Biol.* Tome: 159, no 10.
2. Puytorac P., Öktem N. 1967. Observations Cytologiques sur les Nyctotheres des genres

Şekil 2. Prof. Dr. Nimet ÖKTEM henüz “Doçent” iken hocası Prof. Dr. Muhtar BAŞOĞLU ile birlikte bir kürsü toplantısında.

- Nyctotherus* Leidy et *Prosicuoophora* N. Gen., Ciliés Parasites de Batraciens Anoures du Gabon. *Extrait de la Revue Biologia Gabonica*, 3(3): 223-243.
3. Brugerolle G., Joyon L., Öktem N. 1973. Contribution a L'étude cytologique et phylétique des Diplozoaires (Zoomastigohorea, Diplozoa Dangeard 1910. I- Étude Ultrastructurale du genre *Trepomonas* (Dujardin). *Protistologica*, 9(3): 339-348.
 4. Öktem N., Brugerolle G. 1973. Cytology and Phylogeny of Diplozoa: *Trepomonas*, *Hexamita*, *Spironucleus*, *Giardia* (Lavier, 1936). General Organization and Origin (1973). *IV. International Protistology Congress*.
 5. Brugerolle G., Joyon L., Öktem N. 1973. Contribution a L'étude cytologique et phylétique des Diplozoaires (Zoomastigohorea, Diplozoa Dangeard 1910. II. Étude ultrastructurale de genre *Spironucleus* (Lavier, 1936). *Protistologica*, 9(4): 495-502.
 6. Brugerolle G., Joyon L., Öktem N. 1974. Contribution a L'étude cytologique et phylétique des Diplozoaires (Zoomastigohorea, Diplozoa Dangeard 1910. IV. Étude ulyrastructurale du genre *Octomitus* (Prowazek, 1904). *Protistologica*, 10(4): 457-463.
 7. Öktem N., Willaert E. 1977. Immuno-electrophoretic Study of an Environmental Pathogenic *Neagleria fowleri*, Isolated in Belgium. *Parasitology*, April-gal. 2.
 8. Öktem N. 1980. Ultrastructure corticale chez *Nyctotherus ovalis* Leidy. *Journal of Protozoology*, 27(3).
 9. Öktem N. 1981. Qeulques aspects de L'ultrastructure du Flagellé *Retortamonas gryllotalpae*. *Progress in Protozoology*, VI. *International Congress of Protozoology*. Warzawa-Poland.
 10. Öktem N., Şeşen H. 1985. Les Effects de la Pollution du Golfe d' İzmir sur les Tintinnides (Ciliata). *Rapp. Comm. Int. Mer Medet.*, 29(6).
 11. Öktem N., Engin D. 1987. L 'effet de (a Pollution sur certaines Dinoflagellés du Golf D' İzmir. *Biologia Gallo-hellenica*, 13: 35-40.
 12. Öktem N., Engin D. 1990. L 'effet de la pollution du Golfe d' İzmir sur certains Dinoflagellés. *Rapp. Comm. Int. Mer. Médit.*, 32 (1):
 13. Göçmen B., Öktem N. 1996. New Rumen Ciliates from Turkish Domestic Cattle (*Bos taurus* L.): I. The Presence of *Entodinium dalli* Dehority, 1974 with a New Forma, *E. dalli* f. *Rudidorsospinatum* n. f., Comparisons with *Entodinium williamsi* n. sp. *Europ.*

J. Protistol., 32: 513-522.

E. Ü. Fen Fakültesince Yayınlanan Bilimsel Makaleler

1. Öktem N. 1963. *Ophisops elegans* Ménériés'in Türkiye'de Subspesifik bölümü ve İzmir Bölgesinde Biyolojisi Üzerinde Araştırmalar. *Ege Üniv. Fen Fak. İlmî Rap. Ser.*, No. 14.
2. Öktem N. 1967. Amphibialarda Parazit Yaşayan *Nyctotherus hylae* (Surowiak) Vestibülünün İnce Yapısı. *Ege Üniv. Fen Fak. İlmî Rap. Ser.*, No. 46.
3. Öktem N. 1969. *Ncyctotherus cordiformis* (Stein) ve *Ncyctotherus hylae* (Sworiak) nin sitolojik yapısı, ultrastrüktürü ve sistematik münasebetleri. *Ege Üniv. Fen Fak. İlmî Rap. Ser.*, No. 86.
4. Öktem N. 1971. *Trichomonas batrachorum*'un (Flagellata) İnce Yapısı Üzerinde Araştırmalar. *Ege Üniv. Fen Fak. İlmî Rap. Ser.*, No. 119.
5. Öktem N. 1973. *Spirotrichonympha flagellata* Grassi et Foa (Kamçılılar)'da Kamçı Bantları ve Peltoaksistiler Tübüller Hakkında Elektron Mikroskopik Müşahedeler. *Ege Üniv. Fen Fak. İlmî Rap. Ser.*, No. 194.
6. Öktem N. 1973. Recherches sur les Opalines et les ciliés parasites de Batraciens recoltés a İzmir. *Ege Üniv. Fen. Fak. İlmî Rap. Ser.*, No. 175.
7. Öktem N. 1974. *Karatomorpha bufonis* Travis (Proteromonadina, Flagellata)'nın ince yapısı. *Ege Üniv. Fen Fak. İlmî Rap. Ser.* No. 177.
8. Öktem N. 1978. *Naegleria fowleri*'de Mitotik Bölünme. *Fen Fakültesi Dergisi*, 2B(3): 261-268.

Yurt İçinde Yayınlanan Diğer Bilimsel Makaleler

1. Öktem N. 1959. Küçük tatlı su hayvanlarını yakalama, tesbit ve muhafaza usulleri. *Türk Biology Dergisi*, Cilt: 9 Sayı: 3-4.
2. Öktem N. 1962. Bornova (İzmir) civarında yakalanan gündüz kelebekleri hakkında I. *Türk Biology Dergisi*, Cilt: 12, Sayı: 1.
3. Öktem N. 1963. Bornova (İzmir) civarında yakalanan gündüz kelebekleri II. *Türk Biology Dergisi*, Cilt: 13, Sayı: 1.
4. Öktem N. 1965. Biyolojik etüdler için serbest ve parazit protozoa'nın elde deilmesi. *Türk Biology Dergisi*, 15: 3-4.
5. Öktem N. 1966. *Hexamitus intestinalis* (Dujardin)'in Ultrastrüktürü Üzerinde Araştırmalar. *İst. Üniv. Fen Fak. Mec. Ser. B*, 31(3-4): 249-258.

6. Öktem N. 1972. Bazı Heterotrichid Silyatlarda Fibriller Yapı. *Türk Biology Dergisi*, 22: 28-41.
7. Öktem N. 1973. *Pyronympha vertens* (Zooflagellata) de yapışma apareyi, aksial band, Paraksostil ve Sitoplazma hakkında elektron mikroskopik müşahedeler. *T.B.T.A.K. IV. Bilim Kongresi*.
8. Öktem N. 1974. Bir Hücrelilerde Kinetik (Hareket) Apareyi Hakkında. *Türk Biology Dergisi*, Cilt: 24, Vol. 24.
9. Öktem N. 1980. *Nyctotherus gryllotalpae*'nin (Ciliata) İnce Yapısı. *T.B.T.A.K. VII. Bilim Kongresi*, Kuşadası, s. 583-597.
11. Öktem N. 1985. *Proteromonas uromastixi*'nin (Flagellata) Ultrastrüktürünün Sitolojik İncelen-mesi. *7. Elektron Mikroskopi Kongresi*, İstanbul.
12. Öktem N., Engin D. 1990. İzmir Körfez Pollusyonunun *Ceratium fusus* ve *Ceratium macroceros* (Dinoflagellata) Etkisi. *X. Ulusal Biyoloji Kongresi*, Erzurum.
13. Peynirci, H., Öktem, N. 1990. Kırk ayakların (Julidae) sindirim borusu ve vücut boşluğunda yaşayan Greganinlerin Morfolojileri Hakkında. *Ege Üniv. Fen Bil. Derg.*, 1(2): 17-21.
14. Şenler N., Öktem N. 1992. *Rana ridibunda* (Amphibia-Anura)'nın Sindirim Sisteminde Endokommensal Yaşayan İki Silyat Türünün Işık ve Elektron Mikroskopik Yapıları. *Ege Üniv. Fen Bil. Dergisi*.
15. Sıkkı M., Öktem N. 1992. La révision des Espèces d'oiseaux de la péchenie de Homo dans saline de Çamaltı. *J. Fac. Sci. Ege Üniv. Series B*. 14(1): 39-51.
16. Öktem N. 1982. *Retortamonas gryllotalpae*'nin (Kamçılı) Ultrastrüktürü Hakkında Ön Çalışma. *Atatürk Univ. Fen Fak. Dergisi*, 1(1): 136-142.
17. Öktem N. 1975. *Spironucleus* Lavier, 1936 (Kamçılı) Genusunun İnce Yapısı. *T.B.T.A.K. V. Bilim Kongresi*, s. 221-227.
18. Göçmen B., Öktem N. 1992. Sığır İşkembesinde Endosimbiont Yaşayan *Isotricha* spp. Stein, 1859 (Isotrichidae, Trichostomatida) Üzerine Işık Mikroskobu Düzeyinde Morfolojik ve Sitolojik Gözlemler. *XI. Ulusal Biyoloji Kongresi (24-27 Haziran 1992) Bildiri Özetleri (Zooloji Seksiyonu)*, Fırat Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi, Elazığ, Yayın No. 3, s. 58.
19. Göçmen B., Öktem N. 1994. Paraldehyde fuchsin Staining and Secretion of Rumen Ciliates of Cattle.

- Doğa-Tr. J. of Zoology*, 18(2): 107-110.
20. Öktem N., Göçmen B. 1996. Türkiye Evcil Sığır (*Bos taurus taurus* L.) İşkembesinden Yeni Bir Siliyat Grubu (Entodiniomorphida: Ophryoscolecidae) ve Yeni Bir Tür *Entodinium basoglui* sp. nov. Hakkında. *Doğa-Tr. J. of Zoology*, 20: 271-278 Ek Sayı.
21. Öktem N., Göçmen B., Torun S. 1997. Türkiye Evcil Koyun (*Ovis ammon aries*)'larının İşkembe Siliyat (Protozoa: Ciliophora) Faunası Hakkında Bir Ön Çalışma: I-Familya Isotrichidae (Trichostomatida) ve Entodiniidae (Entodinio-morphida. *Doğa-Tr. J. of Zoology*, 21(4): 475-502.
22. Göçmen B., Torun S., Öktem N. 1999. Türkiye Evcil Koyun (*Ovis ammon aries*)'larının İşkembe Siliyat (Protozoa: Ciliophora) Faunası Hakkında Bir Ön Çalışma: II-Familya Ophryoscolecidae (Entodiniomorphida. *Doğa-Tr. J. of Zoology*, 23(Supl. 2): 473-490.
23. Göçmen B., Öktem N. 1999. İşkembe Siliyatı *Entodinium longinucleatum* Dogiel, 1925 (Ciliophora: Entodiniomorphida: Entodiniidae)'un Evcil Sığırlardaki Taksonomik Durumu. *Doğa-Tr. J. of Zoology*, 23 (Supl. 2): 465-471.
24. Göçmen B., Öktem N. 1996. Türkiye Evcil Sığırlarında (*Bos taurus* L.) İşkembe Siliyatı *Entodinium longinucleatum* Dogiel, 1925 (Ciliophora: Entodiniomorphida: Entodiniidae)'un Taksonomik Durumu ve Bulunuşu. *XIII. Ulusal Biyoloji Kongresi (17-20 Eylül 1996) Bildiri ve Poster Özetleri (Hayvan Fizyolojisi, Morfolojisi, Anatomisi ve Sistematiği Seksiyonu), İstanbul Üniversitesi, Fen Fakültesi, Biyoloji Bölümü, İstanbul*, s. 32.
25. Öktem N., Göçmen B., Torun S. 1996. Türkiye Evcil Koyun (*Ovis ammon aries*) İşkembesinden Yeni Bir Siliyat Türü, *Entodinium semahatae* sp. nov. Ciliophora: Entodiniomorphida: Entodiniidae) Hakkında. *XIII. Ulusal Biyoloji Kongresi (17-20 Eylül 1996) Bildiri ve Poster Özetleri (Hayvan Fizyolojisi, Morfolojisi, Anatomisi ve Sistematiği Seksiyonu), İstanbul Üniversitesi, Fen Fakültesi, Biyoloji Bölümü, İstanbul*, s. 35.
26. Şenler N.G., Öktem N. 1999. *Rana ridibunda* (Amphibia-Anura)'nın Sindirim Sisteminde Endokommensal Olarak Yaşayan İki Siliyat Türünün Elekton Mikroskopik Yapıları. *Doğa Tr. J of Zoology*, 23(Supl. 1): 317-328.

Kaynaklar

- Göçmen B. 2014. Protozooloji (Ökaryotik Mikrobiyoloji. Palme Yayıncılık, Ankara. 413 p.
- Şenler N.G., Yıldız İ. 2000. The Ciliate Fauna in the Digestive System of *Rana ridibunda* (Amphibia: Anura)-II: *Nyctotherus* (Nyctotheridae: Heterotrichida. *Turkish Journal of Zoology* 24: 245-252.
- Göçmen B., Tosunoğlu M., Falakalı B. 2001. New Rumen Ciliates From Turkish Domestic Cattle (*Bos taurus* L.): 3. *Entodinium oektemae* n. sp., *Entodinium imaii* n. sp. Entodiniidae, Entodiniomorphida. *Turkish Journal of Zoology* 25: 269-274.